

Handläggare
Barbro Karlsson
Telefon: 08-508 36 218

Till
Äldrenämnden
den 29 januari 2019

Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr. KS 2018/1472

Äldreförvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ann-Christine Hansson
förvaltningschef

Raili Karlsson
avdelningschef

Sammanfattning

Storsthlmns styrelse (tidigare Kommunförbundet i Stockholms län, KSL) beslutade den 13 juni 2018 att rekommendera kommunerna i länet att anta ”Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län”.

Överenskommelsen innebär ett alternativ till ansvarsfördelningen som gäller vid ansökan enligt SoL. När en person ansöker om plats i annan kommun som ingår i överenskommelsen, fattar utflyttningsskommunen beslut samt behåller ett långsiktigt ansvar, för både kostnader och myndighetsutövning, så länge den enskilde behöver insatsen.

Äldreförvaltningen ställer sig övervägande positiv till att staden antar överenskommelsen om bibehållet kostnadsansvar vid flytt till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län.

Den främsta anledningen till äldreförvaltningens positiva inställning till överenskommelsen är att staden årligen får relativt många

ansökningar om särskilt boende från personer boende i kommuner inom länet. Under 2018 har staden mottagit totalt 407 ansökningar om särskilt boende enl. 2 a kap. 8 § SoL från personer boende i andra kommuner. Av dessa har 180 ansökningar inkommit från personer boende i kranskommuner inom Stockholms län, vilket motsvarar 44 % av de totala ansökningarna från personer boende i andra kommuner.

Även om långt ifrån alla av dessa ansökningar beviljas och därmed kommer att medföra en kostnad för staden, innebär ansökningarna också en hel del merarbete för stadens stadsdelsförvaltningar i form av administration och handläggning.

Bakgrund

Storsthlms styrelse (tidigare Kommunförbundet i Stockholms län, KSL) beslutade den 13 juni 2018 att rekommendera kommunerna i länet att anta ”Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län”.

På uppdrag av Storsthlms styrelse, har Storsthlms kansli utarbetat överenskommelsen tillsammans med en arbetsgrupp bestående av representanter för ett antal kommuner inom länet. En representant för stadens äldreförvaltning har deltagit i arbetsgruppen.

Ett förslag till överenskommelse remitterades till länets kommuner i maj 2017. Efter denna remissomgång har ett antal inkomna förslag och synpunkter arbetats in i det ursprungliga förslaget till överenskommelse.

Tidigare fanns en liknande överenskommelse i länet om att ursprungskommunen vid flytt till särskilt boende i annan kommun ska bibehålla ansvaret. Överenskommelsen upphörde att gälla i samtliga kommuner i länet vid årsskiftet 2013/2014.

Ärendet

Antalet äldre personer i Stockholmsregionen ökar, och därmed ökar behoven av särskilt boende. År 2016 bodde nästan 16 000 personer över 65 år på särskilt boende i Stockholms län. Närmare 400 personer sökte 2015 plats på särskilt boende med heldygnsomsorg från en kommun i länet till en annan av länets kommuner. Det är svårt för kommunerna att planera och budgetera för inflyttande. Detta gör att det finns ett behov av en utökad samverkan mellan kommunerna i denna fråga.

Parter

Parter i överenskommelsen är de kommuner i Stockholms län som väljer att ingå i överenskommelsen. Övriga kommuner har möjlighet att ansluta sig till överenskommelsen senare.

Syfte

Syftet med överenskommelsen är att:

- underlätta flyttning mellan kommunerna som ingått överenskommelsen för personer i behov av särskilt boende
- kommunerna ska bättre kunna möta behov av boendeplatser
- öka mångfalden av boenden i kommunerna
- bidra till att platserna används rationellt
- minska den ekonomiska risken för kommunerna att starta nya boenden
- minska konkurrensen mellan kommunerna om platsbrist uppstår i regionen
- förenkla för den sökande att ansöka till en annan kommun i länet.

Målgrupp

Målgruppen är personer som bor i en kommun som ingår i överenskommelsen (i ordinärt boende eller i särskilt boende) och vill ansöka om plats i särskilt boende med heldygnsomsorg i en annan kommun som ingår i överenskommelsen.

Överenskommelsens grundförutsättningar

Socialtjänstlagen (SoL) ger den enskilde rätten att ansöka om särskilt boende med heldygnsomsorg till annan kommun enligt 2 a kap. 8 §. Det innebär att den kommun som får ansökan utreder, fattar beslut och ansvarar för insatsen, inklusive de kostnader som i och med detta uppstår.

Överenskommelsen innebär ett alternativ till ansvarsfördelningen som gäller vid ansökan enligt SoL. När en person ansöker om plats i annan kommun som ingår i överenskommelsen, fattar utflyttningkommunen beslut samt behåller ett långsiktigt ansvar, för både kostnader och myndighetsutövning, så länge den enskilde behöver insatsen. Kommunerna förbinder sig att, vid flyttning enligt överenskommelsen, inte begära överflyttning av ansvaret från utflyttningkommunen till inflyttningkommunen enligt 2 a kap. 10 § SoL. Detta gäller oavsett folkbokföring.

De personer som söker plats i särskilt boende med heldygnsomsorg i en annan kommun som ingår i överenskommelsen, ska informeras om båda sökvägarna, men kommunerna ska verka för att flyttningar sker enligt överenskommelsen.

Om överenskommelsen skulle sägas upp av någon part kvarstår ansvaret för individbeslut fattade enligt överenskommelsen så länge den enskilde behöver insatsen.

Anpassningar av kommunernas handlägningsrutiner, riktlinjer, verksamhetssystem samt avtal med leverantörer/boenden kan behöva göras för att överenskommelsen ska fungera på det sätt som avses.

Ansökan och handläggning

När det blir aktuellt för en person att ansöka om särskilt boende har personen oftast pågående insatser från kommunen och har därigenom redan kontakt med en handläggare. Om sökande har önskemål om plats i annan kommun, som ingår i överenskommelsen, informerar handläggaren om de båda sökvägarna och syftet med överenskommelsen. I informationen till sökande ingår även att den sökande, vid ett eventuellt bifall, bör vara fortsatt folkbokförd i utflyttningkommunen. Därigenom kommer utflyttningkommunen, som har det fortsatta ansvaret, uppbära skatt och statsbidrag. För att underlätta och likställa informationen till de sökande används ett gemensamt informationsblad, som utformas av Storsthlm.

Ansökan om särskilt boende utreds på sedvanligt sätt och beslut fattas enligt utflyttningkommunens rutiner. Om beslutet blir att bifalla ansökan tar handläggaren kontakt med inflyttningkommunen. Ansökan och beslut skickas till inflyttningkommunen med begäran om plats.

Förmedling av plats

Inflyttningkommunen förmedlar plats på samma villkor som vid en ansökan till kommunen enligt 2 a kap 8 § SoL, dvs på motsvarande sätt som om sökande vore kommuninvånare.

Plats förmedlas enligt inflyttningkommunens rutiner. Om inflyttningkommunen tillämpar valfrihet enligt LOV i särskilt boende gäller valfriheten på samma sätt för den enskilde när plats har begärts enligt överenskommelsen som för ansökningar från kommuninvånare.

När plats har erbjudits och accepterats av den sökande skriver utflyttnings- och inflyttningkommunen ett individavtal. I individavtalet ska framgå kostnad för platsen samt vad som gäller

vid ansvarsfördelning mellan kommunerna. Förslag till mall för individavtal tas fram av Storsthlm.

Verkställighet

Utflyttningskommunen ansvarar för alla insatser, som den sökande behöver, fram till flyttningen. Om det blir väntetid tills plats kan förmedlas i inflyttningskommunen kan sökande vänta i sitt ordinära boende, med insatser där, eller erbjudas plats i särskilt boende i utflyttningskommunen under väntetiden.

Utflyttningskommunen, som fattat biståndsbeslutet, rapporterar i förekommande fall ej verkställt beslut till Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Om sökande avstår från plats i utflyttningskommunen under väntetiden kommer det inte att medföra sanktionsavgift i de fall verkställigheten tar mer än 3 månader.

Platser som omfattas

Överenskommelsen omfattar alla särskilda boenden enligt 5 kap. 5 § 2:a st. SoL oavsett vad respektive avtalspart själva valt att benämna dessa, såvida inte annat är särskilt föreskrivet.

Platser på särskilda boenden som förmedlas till sökande enligt överenskommelsen är de som drivs i inflyttningskommunens egen regi eller som inflyttningskommunen har upphandlat enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) eller lagen om offentlig upphandling (LOU). Profilboenden för t.ex. språk, religion och kultur¹ omfattas av överenskommelsen om de är upphandlade enligt LOV eller LOU eller drivs i egen regi av inflyttningskommunen. I samtliga fall gäller det platser belägna i inflyttningskommunen.

En ansökan om flyttning till en kommun där utflyttningskommunen har LOV-platser hanteras som huvudregel enligt utflyttningskommunens LOV-rutin. Om utflyttningskommunens LOV-platser i den sökta kommunen är få eller koncentrerade till enstaka boenden kan utflyttningskommunen dock välja att istället använda överenskommelsen.

Platser som inte omfattas

Boende för specifika behov² där kommunerna idag köper enstaka platser ingår inte i överenskommelsen. Vid behov av sådana platser får utflyttningskommunen avtala direkt med boendet om köp av plats. Det kan exempelvis handla om personer med frontallobsdemens, psykisk sjukdom eller yngre somatiskt sjuka.

---

¹ Inom staden benämnda som boenden med särskild inriktning alt. intressentboenden.

² Inom staden benämnda som profilboenden.

Ersättningar och avgifter

Utflytningskommunen ersätter inflytningskommunens kostnad för plats enligt samma villkor som inflytningskommunen ersätter boendet genom sina avtal eller intern ersättning.

Om inflytningskommunen tillämpar nivågraderad ersättning gör utflytningskommunen nivåbedömning i samråd med inflytningskommunen, så att bedömningen blir gjord enligt inflytningskommunens regler.

Utflytningskommunen har det fortsatta myndighetsansvaret och debiterar den enskilde avgift enligt utflytningskommunens regler.

Ansvarsfrågor

Inflytningskommunen ansvarar för:

- Att fastställa krav och villkor för kvalitet och innehåll i boendet i samband med upphandling eller på annat sätt.
Utflytningskommunen får på begäran ta del av dessa.
- Verksamhetsuppföljning/tillsyn av boendet
Utflytningskommunen får på begäran ta del av dessa. Detta kan regleras närmare i individavtalet.
- Medicinskt ansvarig sköterska, MAS, i enlighet med kommunens avtal med utförare.
- Avvikelsehantering enligt lagar och föreskrifter.
- Att snarast informera utflytningskommunen om en avvikelse gäller en person som utflytningskommunen har myndighetsansvar för.

Utflytningskommunen har ansvar för:

- Myndighetsutövning och uppföljning av det individuella beslutet för den person som flyttat.
- Kostnaden för insatsen.

Folkbokföringskommunen (oftast utflytningskommunen) har ansvar för:

- Utredning av färdtjänst (oftast är det klart före flyttningen).
- Handläggning och beslut om riksfärdtjänst.
- Handläggning och tillsyn av god man och förvaltare (oftast finns företrädare utsedd före flyttning).
- Mottagare av kallelse till vårdplanering/samverkan vid utskrivning från slutenvård. Vårdplanering/samverkan sker främst mellan slutenvård och det särskilda boendet. Om det finns behov av samverkan med myndigheten är det utflytningskommunens handläggare som har ansvaret och kallelse förmedlas till denne.

Kontaktpersoner

Varje kommun/stadsdel i Stockholms stad utser en kontaktperson för överenskommelsen som är särskilt insatt i överenskommelsen och kan råda och informera berörda handläggare och chefer.

Kontaktpersonerna har en mycket viktig roll som innefattar:

- Att verka för att syftet med överenskommelsen implementeras i det praktiska arbetet.
- Att återkommande vid behov informera om överenskommelsen till biståndshandläggare, boendesamordnare, och liknande funktioner, myndighetschefer och chefer för boenden i den egna kommunen.
- Att bistå med kontakter och samverkan då kommunen berörs av inflyttning/utflyttning.
- Att vid behov underlätta samverkan mellan inflyttnings- och utflyttningskommun kring tillsyn och uppföljning av boenden.
- Att samverka med alla övriga kontaktpersoner kring handläggningsrutiner, tolkning av överenskommelsen m.m. I detta ingår att lösa frågor och oklarheter mellan kommunerna kring rutiner och arbetssätt och tolkning av överenskommelsen.
- Att föra oenigheter vidare i enlighet med punkt 8 i överenskommelsen.
- Att sammanställa uppgifter för uppföljning av överenskommelsen, i enlighet med punkt 10 i överenskommelsen.

Oenighet om tolkning av överenskommelsen

Oenighet om tolkning av överenskommelsen löses i första hand genom samråd mellan de berörda kommunernas kontaktpersoner. Om dessa inte kan lösa frågan behandlas den i samråd mellan flera kommuners kontaktpersoner. Storsthlm bistår kontaktpersonerna med tolkning av överenskommelsen.

Svårigheter eller oklarheter som kontaktpersonerna inte kan lösa eller som skapar återkommande svårigheter i tillämpningen av överenskommelsen förs till Storsthlm's arbetsutskott för tolkning och ställningstagande till eventuellt behov av att förtydliga överenskommelsen.

Giltighetstid, anslutning och uppsägningstid

Överenskommelse börjar gälla den 1 juli 2019 och gäller till dess att överenskommelsen sägs upp eller omförhandlas.

Kommunens beslut om antagande av överenskommelsen är att likställas med undertecknande av densamma, efter att protokollsutdrag skickas till Storsthlm.

Uppsägning av överenskommelsen görs skriftligt till Storsthlm som snarast meddelar övriga kommuner. Uppsägningstiden är sex månader från att uppsägning har inkommit till Storsthlm.

För en kommun, som inte har ingått överenskommelsen från början och önskar ansluta sig till överenskommelsen är anslutningstiden sex månader från att kommunen har fattat beslut.

Regelbunden uppföljning av överenskommelsen

Erfarenheter från överenskommelsen följs upp en gång per halvår av Storsthlm i samarbete med kommunerna.

Kommunerna ska främst lämna uppgifter om:

- Antal ansökningar som kommit till kommunen från övriga kommuner som ingår i överenskommelsen. Det gäller ansökningar som gjorts både enligt överenskommelsen och enligt SoL 2 a kap. 8 §.
- Från vilka kommuner ansökningarna inkommit.
- Hur många platser som förmedlats enligt överenskommelsen.
- Hur många som väntar på plats med beslut enligt överenskommelsen.
- Hur många beslut som fattats enligt överenskommelsen dvs flyttning till annan kommun.
- Antal ansökningar från kommuner i länet, som inte ingår i överenskommelsen. Detta blir ett underlag för att bedöma överenskommelsens effekter.
- Vilka svårigheter, som framkommit i tolkning, samverkan och rutiner kring överenskommelsen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen, planeringsavdelningen. Kommunstyrelsen pensionärsråd har tagit del av ärendet den 22 januari. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen den 23 januari. Det för socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden gemensamma rådet för funktionshinderfrågor har tagit del av ärendet den 25 januari 2019.

Äldreförvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen ställer sig övervägande positiv till att staden antar överenskommelsen om bibehållet kostnadsansvar vid flytt till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län.

Äldreförvaltningen anser bland annat att den nya överenskommelsen bör ha större förutsättningar att efterlevas av de kommuner som väljer att anta den, än vad som var fallet med den tidigare länsöverenskommelsen, som dessvärre inte alltid fungerade så väl i praktiken.

När staden tidigare svarat på remisser om förslag till denna nya överenskommelse, har äldreförvaltningen och stadsledningskontoret angivit som en förutsättning att en klar majoritet av kommunerna inom länet antar överenskommelsen.

Utifrån de remissvar som tidigare har inkommit till Storsthlm, och vad äldreförvaltningen i övrigt har fått kännedom om, finns nu dock en uppenbar risk för att ett flertal av länets kommuner beslutar att inte anta överenskommelsen i detta skede. Äldreförvaltningen beklagar detta, men anser ändå att det finns övervägande skäl för staden att anta överenskommelsen – under förutsättning att någon eller några andra kommuner inom länet gör detsamma.

Den främsta anledningen till äldreförvaltningens positiva inställning till överenskommelsen är att staden årligen får relativt många ansökningar om särskilt boende från personer boende i kommuner inom länet. Under 2018 har staden mottagit totalt 407 ansökningar om särskilt boende enl. 2 a kap. 8 § SoL från personer boende i andra kommuner. Av dessa har 180 ansökningar inkommit från personer boende i kranskommuner inom Stockholms län, vilket motsvarar 44 % av de totala ansökningarna från personer boende i andra kommuner.

Även om långt ifrån alla av dessa ansökningar beviljas och därmed kommer att medföra en kostnad för staden, innebär ansökningarna också en hel del merarbete för stadens stadsdelsförvaltningar i form av administration och handläggning.

För stadens del innebär ett eventuellt antagande av överenskommelsen dock att staden behöver vidta ett antal åtgärder för att överenskommelsen ska fungera på det sätt som avses. Det handlar främst om ett behov av att införa en funktion i stadens verksamhetssystem, Sociala system, som möjliggör att en person boende i en annan kommun kan registreras, ställas i kö till önskat

boende samt att berört boende i kommunal regi eller i entreprenaddrift kan dokumentera i ParaSoL respektive Voodok.

Utöver detta, anser äldreförvaltningen, att staden även behöver ta ställning till hur stadens valfrihetssystem för vård- och omsorgsboende bör utformas för personer från andra kommuner som, inom ramen för överenskommelsen, kommer att beviljas särskilt boende med heldygnsomsorg. Detta med anledning av att stadens valfrihetssystem även omfattar privata vård- och omsorgsboenden, belägna inom ett flertal andra kommuner inom Stockholms län. Då överenskommelsens syfte är att underlätta flytt mellan kommunerna, bör valfriheten för personer boende i andra kommuner inom länet som vill köpa plats i Stockholms stad i enlighet med överenskommelsen, begränsas till de vård- och omsorgsboenden som är belägna inom Stockholms stads gränser.

I enlighet med stadens valfrihetssystem för vård- och omsorgsboende, där de personer som beviljas plats av Stockholms stad kan välja mellan ca. 130 boenden belägna både inom och utom stadens gränser, kommer staden troligtvis inte köpa så många platser i andra kommuner i enlighet med överenskommelsen. Detta då stadens valfrihetssystem i dagsläget omfattar boenden belägna i 17 av länets övriga 24 kommuner. I de fall staden beslutar att anta överenskommelsen, behöver dock stadens upphandlingsdokument och avtal med de privata vård- och omsorgsboenden, upphandlade enl. LOV, även att behöva uppdateras i enlighet med överenskommelsen.

Med anledning av att staden har ett behov av att vidta vissa förberedelser för att staden ska kunna leva upp till överenskommelsen, bedömer äldreförvaltningen att det kan komma att innebära vissa svårigheter för staden att fullt ut kunna ingå i överenskommelsen från och med den 1 juli 2019. Detta kan dock bero på hur många andra kommuner inom länet som beslutar att anta överenskommelsen från och med denna tidpunkt.

Bilagor

1. Rekommendation om överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län.
2. Överenskommelsen ”Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län”.
3. Remissvar angående flyttning mellan kommunerna i Stockholms län.